

«Протидія торгівлі людьми в Україні в період війни»

18 березня 2025 року

Знайомство

Мельничук Вікторія

завідувачка сектору психосоціального супроводу учасників освітнього процесу відділу психологічного супроводу та соціально-педагогічної роботи ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» Міністерства освіти і науки України;

соціальна педагогиня, докторка філософії з галузі знань 23 Соціальна робота за спеціальністю 231 Соціальна робота;

консультантка та тренерка із сексуальної освіти, тренерка НТМ ГО «Ла Страда-Україна», фасилітаторка, супервізорка, менторка;

керівниця громадської організації «Простір».

Мета

актуалізувати та підвищити рівень знань з питань протидії торгівлі людьми з особливою увагою до актуальних викликів в період війни

Питання для опрацювання:

- Що таке торгівля людьми/торгівля дітьми.
- Актуальність торгівлі людьми. Нові виклики і тенденції в період війни.
- Складові явища торгівлі людьми та форми експлуатації. Групи ризику
- Основні ризики та шляхи потрапляння в ситуацію торгівлі людьми, зокрема й зумовлені війною
- Ідентифікація/самоідентифікація ситуацій ризику або потрапляння в торгівлю людьми.
- Основні нормативно-правові акти щодо протидії торгівлі людьми
- Правила безпечної поведінки

**Торгівля людьми.
Огляд ситуації в світі
та Україні в період війни**

Масштаби торгівлі людьми у мирний час

- 72% постраждалих – це жінки та дівчата. Жінки та дівчата складають 92% постраждалих від сексуальної експлуатації в ЄС;
- 60 % усіх зареєстрованих постраждалих від торгівлі людьми з метою сексуальної експлуатації, 15% – від торгівлі людьми з метою трудової експлуатації в країнах ЄС;
- частка постраждалих-громадян ЄС становила 41%;
- діти складають 22% від зареєстрованої кількості постраждалих від торгівлі людьми;
- 74% дітей, постраждалих від торгівлі людьми, є громадянами країн ЄС і в більшості випадків постраждали в своїх країнах. Переважна більшість дітей (64%) були продані з метою сексуальної експлуатації. 78% постраждалих дітей – дівчата;
- дівчата складають 69% постраждалих від торгівлі людьми, котрі не є громадянами ЄС.

У жовтні 2020 р. Європейська Комісія опублікувала Третій звіт про прогрес у боротьбі з торгівлею людьми. Текст звіту та дослідження (англ.) <https://europa.eu/!pw77jr>

Статистика Європейського Союзу щодо торгівлі людьми за 2022 рік (дані опубліковано 24.01.2024 р.)

- На мільйон жителів припадає 23 зареєстровані постраждалі від торгівлі людьми.
- 37% постраждалих від торгівлі людьми в ЄС є громадянами ЄС, і значна кількість з них є постраждалими від торгівлі людьми в межах своєї країни.
- У 2022 році в ЄС було зареєстровано 10 093 постраждалих від торгівлі людьми, що на 41% більше, ніж у 2021 році.
- Як і в 2021 році, більше половини всіх постраждалих в ЄС становлять жінки та дівчата (63%).
- У тих випадках, коли відома вікова категорія постраждалих, діти становлять 15% постраждалих. Більшість дітей-постраждалих – дівчата (75%).
- У 2022 році в ЄС було зареєстровано 2 097 засуджених торговців людьми. 22% засуджених торговців людьми – жінки.
- Найбільш переважаючі форми експлуатації – сексуальна 41,4% та трудова 41,1% (досягла найвищого рівня поширеності у 2022 році).
- Видалення органів та інші цілі експлуатації, включно з використанням для шахрайства, злочинної діяльності та примусового жебракування, становили у 2022 році 17,5%.

Міжнародні масштаби торгівлі людьми

- Торгівля людьми - найбільш активно прогресуюча злочинна діяльність. За даними Міжнародної організації праці, щороку торговці людьми та рабовласники отримують близько 150 мільярдів доларів злочинних прибутків.
- За оцінками ЮНІСЕФ, щорічно більше 1,2 млн. дітей стають постраждалими від торгівлі людьми
- За оцінками ООН, у наш час постраждалими від сучасного рабства є приблизно 40 мільйонів осіб — переважно жінки, але також чоловіки та діти.

<https://gijn.org/ua/resurs-ua/torgivla-ludmi/>

Торгівля людьми і злочинна діяльність

Торгівля людьми часто пов'язана з іншими формами організованої злочинності, такими як незаконне перевезення мігрантів, торгівля наркотиками, вимагання, відмивання грошей, шахрайство з документами, шахрайство з платіжними картками, майнові злочини, кіберзлочинність тощо.

Фактори, що сприяють існуванню та поширенню торгівлі людьми

- *Відмінності у визначеннях, які використовують різні організації*
- *Прихована природа злочину торгівлі людьми*
- *Недостатньо ефективний механізм моніторингу секторів, в яких можлива експлуатація*

Ситуація в Україні

Ще до початку війни проблема торгівлі людьми була актуальною для України:

- наша країна перебувала на 49-му місці зі 167 країн світу в рейтингу поширеності сучасного рабства,
- лише за три роки майже 50 тисяч українців постраждали від торгівлі людьми,
- найчастіше постраждалими від торгівлі людьми ставали жінки, яких відправляли за кордон для надання сексуальних послуг, та чоловіки, які потрапляли у трудове рабство.

Міністерство соціальної політики, 2023/2024

- за перший квартал 2024 року Національна соціальна служба надала 43-м особам статус постраждалих від торгівлі людьми. У 2023-му році такий статус отримало 118 осіб.
- найбільше українці постраждали від: використання у збройних конфліктах - 55 випадків, трудової експлуатації - 22 випадки, сексуальної експлуатації - 11 випадків, залучення у злочинну діяльність - 17 випадків. Також зафіксовано два факти продажу дітей та один факт примусу до жебракування.
- основними **країнами призначення** є Україна, Польща, росія.

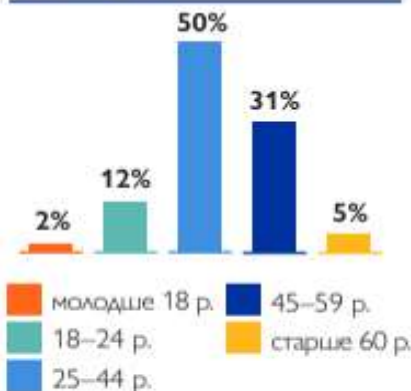
ДАНІ ПРЕДСТАВНИЦТВА МОМ В УКРАЇНІ (січень–вересень 2023 р.)

У період із 1 січня до 30 вересня 2023 року МОМ виявила та надала допомогу 296 постраждалим від торгівлі людьми, з яких 24% — внутрішньо переміщені особи. Упродовж січня 2000 – вересня 2023 років загалом 19 954 постраждалих від торгівлі людьми отримали комплексну допомогу відповідно до своїх індивідуальних потреб.

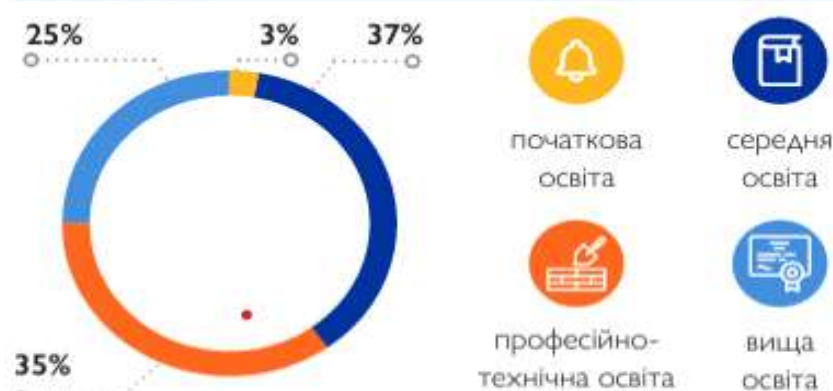
ЗА СТАТТЮ

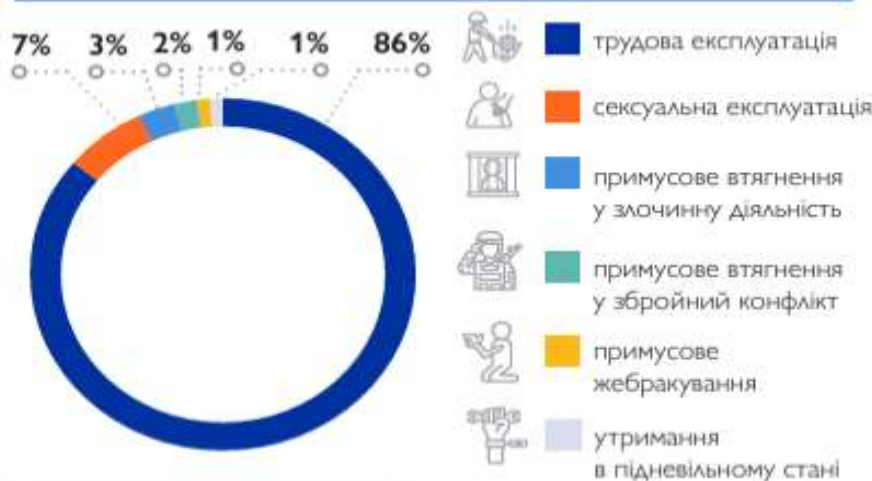
ЗА ВІКОМ

ЗА ОСВІТОЮ

ЗА ФОРМОЮ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

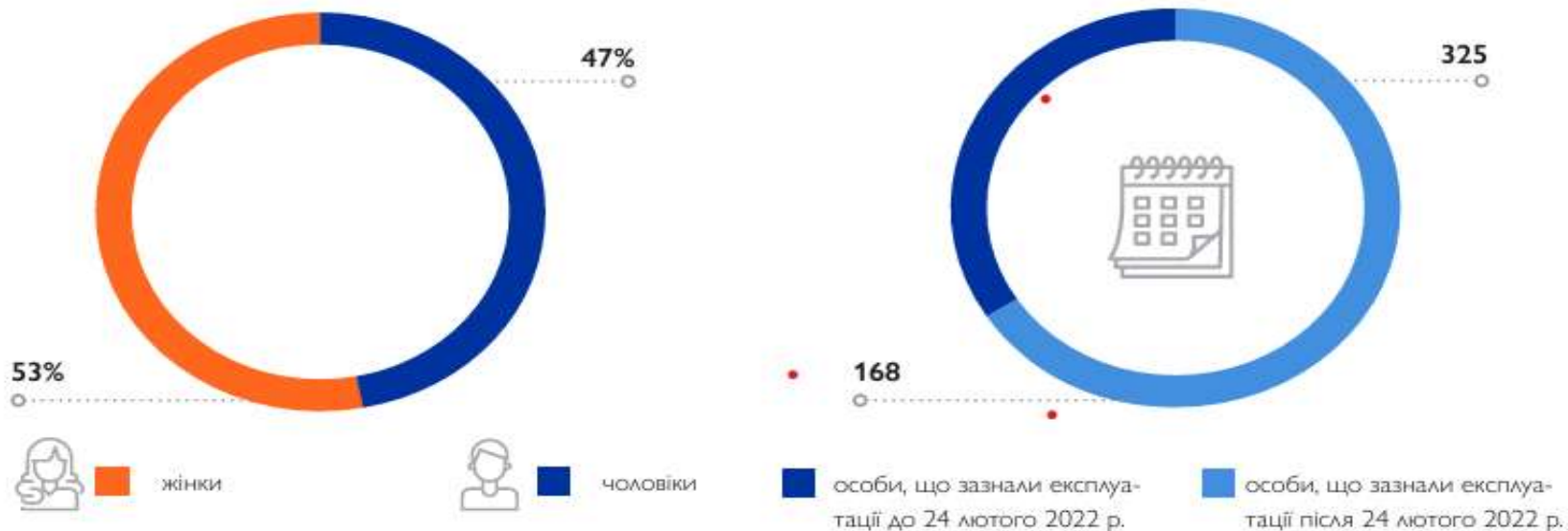

ЗА СФЕРООЮ ТРУДОВОЇ ЕКСПЛУАТАЦІЇ

ДАНІ ПРЕДСТАВНИЦТВА МОМ В УКРАЇНІ (січень–вересень 2023 р.)

У період із 1 січня до 30 вересня 2023 року МОМ додатково виявила та надала допомогу 493 постраждалим від примусової праці без ознак торгівлі людьми:

ЗА КРАЇНОЮ ЕКСПЛУАТАЦІЇ

ДАНІ ПРЕДСТАВНИЦТВА МОМ В УКРАЇНІ (січень–вересень 2023 р.)

НАЙПОШИРЕНІШІ ШЛЯХИ ВТЯГНЕННЯ В СИТУАЦІЮ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

- У ході переміщення / на маршруті міграції - 18%
- Через знайомих чи під час громадських заходів - 17%
- Через онлайн рекламу - 15%
- На робочому місці - 7%
- Через соціальні мережі - 6%

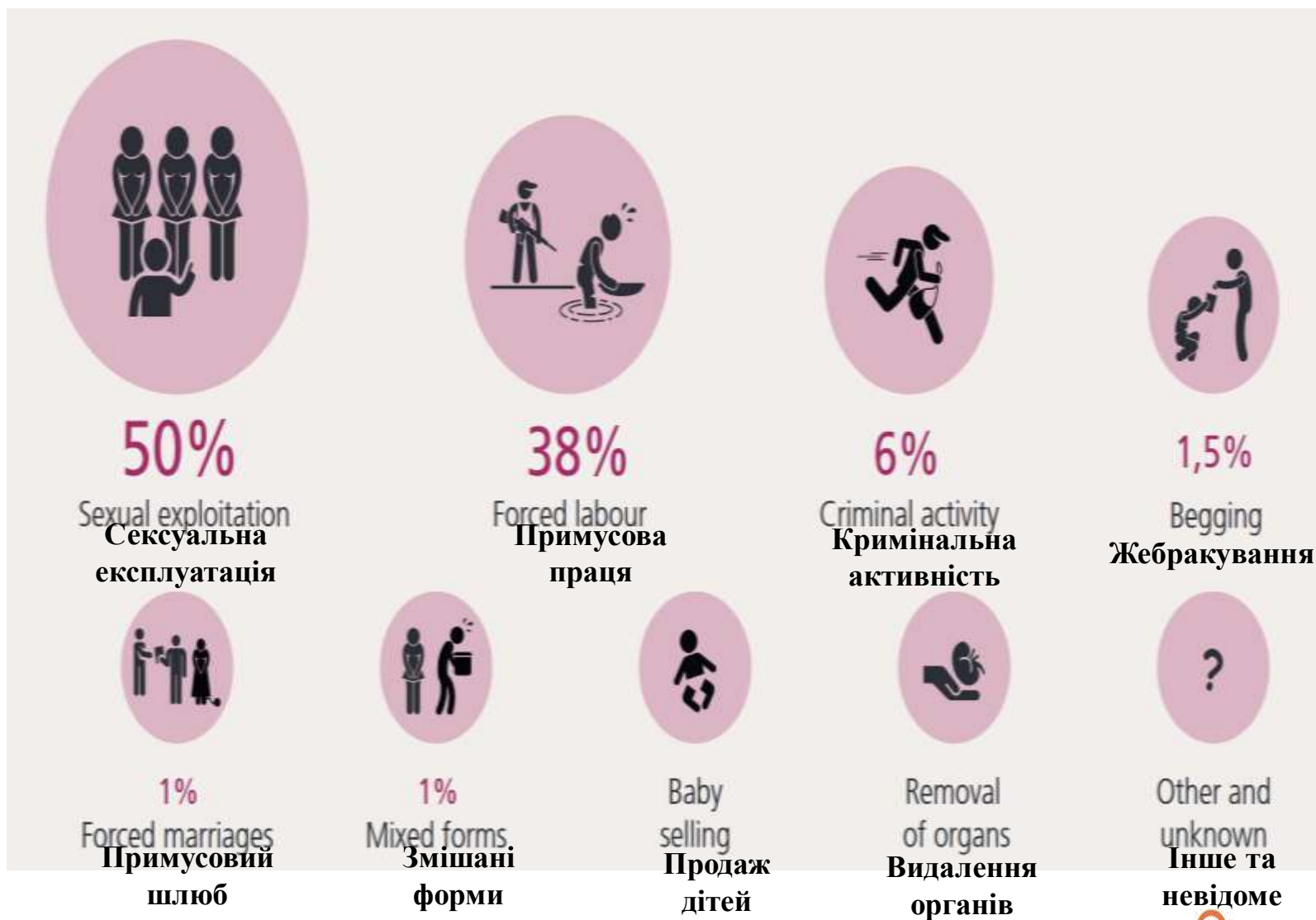
Дані Державної служби України з питань праці

За період з 2019 року по 2023 рік майже 49 тисяч українців зазнали ризику, пов'язаного із торгівлею людьми.

Результати національного дослідження проведеного з метою з'ясування вразливості українців, в умовах війни в Україні, до ситуацій торгівлі людьми доводять наступне, 29% українців готові прийняти ризиковану пропозицію роботи за кордоном або в іншому населеному пункті, при цьому 27% респондентів погодились би прийняти одну з ризикованих пропозицій щодо роботи за кордоном, зокрема:

- 17% готові працювати без офіційного оформлення трудових відносин;
- 13% за кордоном та 9% в Україні готові працювати без змоги вільно залишити робоче місце та у замкнених на час роботи приміщеннях;
- 2% за кордоном та 2% в Україні готові добровільно віддати роботодавцю мобільний телефон, інші особисті речі на період працевлаштування;
- 1% за кордоном та 3% в Україні віддали би роботодавцю свій паспорт на весь термін виконання робіт без офіційного оформлення трудових відносин.

(Глобальний звіт щодо проблеми торгівлі людьми, UNODC, 2020)

Війна й українці

Дані Центру економічної стратегії

У кінці січня 2024 року за кордоном перебували 4,9 млн українських біженців. З них близько 3,3 млн перетнули західний кордон України, 250 тис виїхали в ЄС через росію чи Білорусь, а 1,3 млн залишаються в РФ.

Окрім росії, найбільше біженців перебуває в Німеччині (1,3 млн), Польщі (950 тис) та Чехії (380 тис).

Найбільше українців виїхало на початку великої війни: лише за березень 2022 року через західні кордони Україну залишили на 3 млн більше осіб, ніж в'їхали.

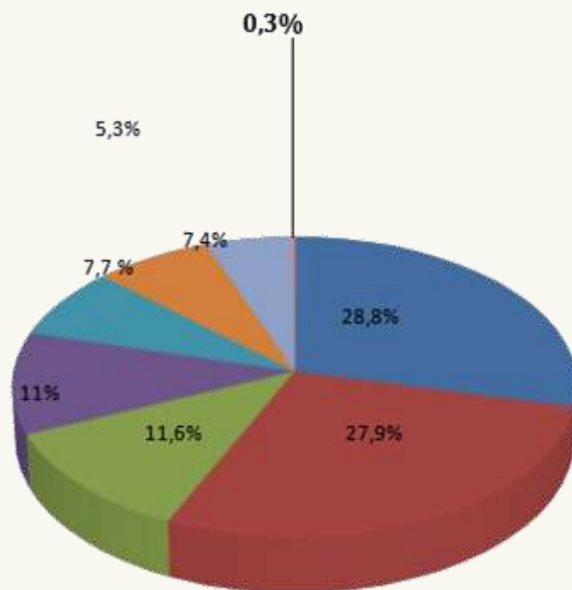
Більшість українських біженців – жінки. Їх - 65%. Чоловіків - 35%. Дітей - 38%.

Географія торгівлі людьми

Національна гаряча
лінія з попередження
домашнього насильства,
протидії торгівлі
людьми та гендерної
дискримінації
ГО «Ла Страда-Україна»
за період січень-
березень 2024 р.,
отримала наступні
запити від
абонентів/абоненток
щодо попередження
торгівлі людьми

Консультації (попередження торгівлі людьми)

- 28,8 % Консультації щодо виїзду за кордон, пов'язаного з війною
- 27,9 % Консультації щодо укладання шлюбу або розлучення з іноземцями/іноземками
- 11,6 % - Консультації щодо навчання за кордоном
- 11 % - Консультації щодо працевлаштування за кордоном
- 7,7 % - Консультації щодо приватних, туристичних та інших поїздок
- 7,4 % - Проблеми іноземців/іноземок на території України
- 5,3 % - Запити щодо зниклих за кордоном
- 0,3 % - Запити, пов'язані з відповідальністю за злочин торгівлі людьми

ВСТАНОВЛЕННЯ СТАТУСІВ ОСІБ, ПОСТРАЖДАЛИХ ВІД ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ станом на 03.03.2025 рік

33
статуси

осіб, постраждалих
від торгівлі людьми

24
ЧОЛОВІКИ

9
ЖІНКИ

Форми торгівлі людьми:

26

випадки

Змішана форма
(використання у збройних
конфліктах та сексуальна/
трудова експлуатація)

3

випадків

**Використання у
збройних конфліктах**

3

випадків

**Сексуальна
експлуатація**

1

випадків

Жебрацтво

Використання у збройних конфліктах –

використання особи, яка знаходиться у підневільному стані іншої особи, для виконання нею бойових завдань, пов'язаних з поваленням державної влади або порушення суверенітету і територіальної цілісності держави

Ознаки

1

Застосування фізичного та психологічного насильства

2

Примус до виконання завдань на користь ворожих сил

3

Приниження людської честі та гідності, катування

4

Позбавлення медичної допомоги, їжі, сну, особистої гігієни

5

Поєднання з трудовою експлуатацією

6

Можливе застосування сексуального насильства

Мозковий штурм

**Як війна вплинула/впливає
на ситуацію торгівлі людьми?**

Тенденції, нові ризики, причини

- країни походження та транзиту стають країнами призначення, **міграційні потоки** змінюються
- зростає **внутрішня** торгівля людьми
- змінюються механізми **контролю** за особами, що постраждали від торгівлі людьми
- поширення інших форм торгівлі людьми: **трудова експлуатація, вилучення органів, використання в нелегальній діяльності**

Зовнішні чинники

- попит
- корумпованість
- спрощення механізму виїзду за кордон
- формування міжнародних кримінальних угруповань

Внутрішні чинники

- економічні
- правові
- психологічні
- соціальні
- педагогічні

Тимчасовий захист як форма міжнародного захисту для громадян України в країнах Європейського Союзу

Тимчасовий захист – це один із механізмів, який використовується для надання притулку особам, які вимушено покинули Україну під час війни. Такий статус зазвичай надається на один рік, проте його можна продовжити у зв'язку з війною, що триває, в Україні.

Основним документом, що врегульовує питання надання тимчасового захисту, є **Директива ЄС 2001/55/ЄС** «Про мінімальні стандарти надання тимчасового захисту у разі масового напливу переміщених осіб та про заходи, що сприяють збалансованості зусиль між державами-членами щодо прийому таких осіб та відповідальності за наслідки такого прийому».

Тимчасовий захист дозволяє переміщеним особам користуватися гармонізованими правами в усьому ЄС. Переміщені особи мають право на:

- працевлаштування (як право бути найманим працівником, так і право на підприємницьку діяльність);
- можливості для освіти та професійної перепідготовки;
- доступ до системи соціального захисту в країні перебування, нарівні з громадянами цієї країни;
- доступ до житла;
- доступ до необхідної фінансової допомоги;
- доступ до медичного обслуговування (невідкладної допомоги та невідкладного лікування), зокрема, щодо осіб з особливими потребами.

Для неповнолітніх осіб, які не досягли 18-річного віку, держави-учасниці надають можливість бути включеними в державний освітній процес та отримувати освіту разом з власними громадянами. Право навчатись може бути надано і дорослим, на розсуд країни перебування.

Тенденції ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

- Підвищення загального рівня вразливості населення
- Масове переміщення населення як всередині країни, так і за її межами
- Неконтрольована ситуація на тимчасово окупованих територіях
- Евакуація дітей у складі інституційних закладів та вивезення дітей із тимчасово окупованих територій до РФ
- Складна економічна, політична та гуманітарна ситуація в країні (релокація та/або закриття підприємств, соціальних та медичних закладів, зруйнована або пошкоджена цивільна інфраструктура, велике навантаження на соціальні служби, бойові дії на території України тощо)
- Втрата усталених зв'язків та розлучені сім'ї
- Погіршення психологічного стану населення (розгубленість, страх, панічні настрої)
- Поява нових шахрайських схем та експлуататорських практик, активізація трафікерів для яких складна ситуація є живильним підґрунтям

Торгівля людьми – що це?

Яка з описаних ситуацій – про торгівлю людьми?

Ситуація 1. Юрій уже два місяці працює в Європі за туристичною візою. На початку другого місяця роботодавець сказав, що грошей не заплатить
(експлуатація)

Ситуація 2. Михайло знайшов роботу в Румунії за оголошенням в газеті. Заплативши фірмі гроші за працевлаштування, він разом з 23 чоловіками поїхав до Румунії. Представник фірми повинен був зустрічати їх на пероні, але ніхто не зустрів. У місті їх ніхто не чекав – роботи не було навіть для місцевих жителів
(ошукування)

Ситуація 3. Знайомий Сергія запропонував заробити багато грошей на будівництві в Польщі. Потрібен тільки квиток, а там роботодавець відкриє їм робочу візу. Прибувши на місце, Сергій дізнався, що буде працювати нелегально. В нього забрали паспорт, з території не можна було виходити. Жив він у бараках, працював без вихідних 14–16 годин на добу
(ситуація торгівлі людьми)

Торгівля людьми - здійснення незаконної угоди, об'єктом якої є людина, а так само вербування, переміщення, переховування, передача або одержання людини, вчинені **з метою експлуатації**, у тому числі сексуальної, з використанням обману, шахрайства, шантажу, уразливого стану людини або із застосуванням чи погрозою застосування насильства, з використанням службового становища або матеріальної чи іншої залежності від іншої особи, що відповідно до Кримінального кодексу України визнаються злочином.

**ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО ПРОТИДІЮ
ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ»**

Торгівля людьми – кримінальний злочин, який відноситься до тяжких

Торгівля людьми або здійснення іншої незаконної угоди, об'єктом якої є **людина**, а так само вербування, переміщення, переховування, передача або одержання людини, вчинені з метою експлуатації, з використанням обману, шантажу чи уразливого стану особи, – караються **позбавленням волі на строк від трьох до п'ятнадцяти років**;

Дії, вчинені щодо **неповнолітнього**, караються позбавленням волі на строк від **п'яти до дванадцяти років** ;...щодо **малолітнього** - ...на строк **від восьми до п'ятнадцяти років**

Стаття 149 Кримінального Кодексу України

Форми торгівлі людьми:

- 1) купівля-продаж людини;
- 2) здійснення іншої незаконної угоди, об'єктом якої є людина;
- 3) вербування;
- 4) переміщення;
- 5) переховування;
- 6) передача;
- 7) одержання людини.

Закон України "Про протидію торгівлі людьми" та ст.149 КК України

ТРИ ЕЛЕМЕНТИ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

ДІЯ

вербування, переміщення, переховування, передача, одержання людини

+

**ЗАСОБИ
ВПЛИВУ**

обман, шахрайство, шантаж, використання уразливого стану, застосування чи погроза застосування насильства, використання службового становища або матеріальної чи іншої залежності від іншої особи

+

МЕТА

ЕКСПЛУАТАЦІЯ

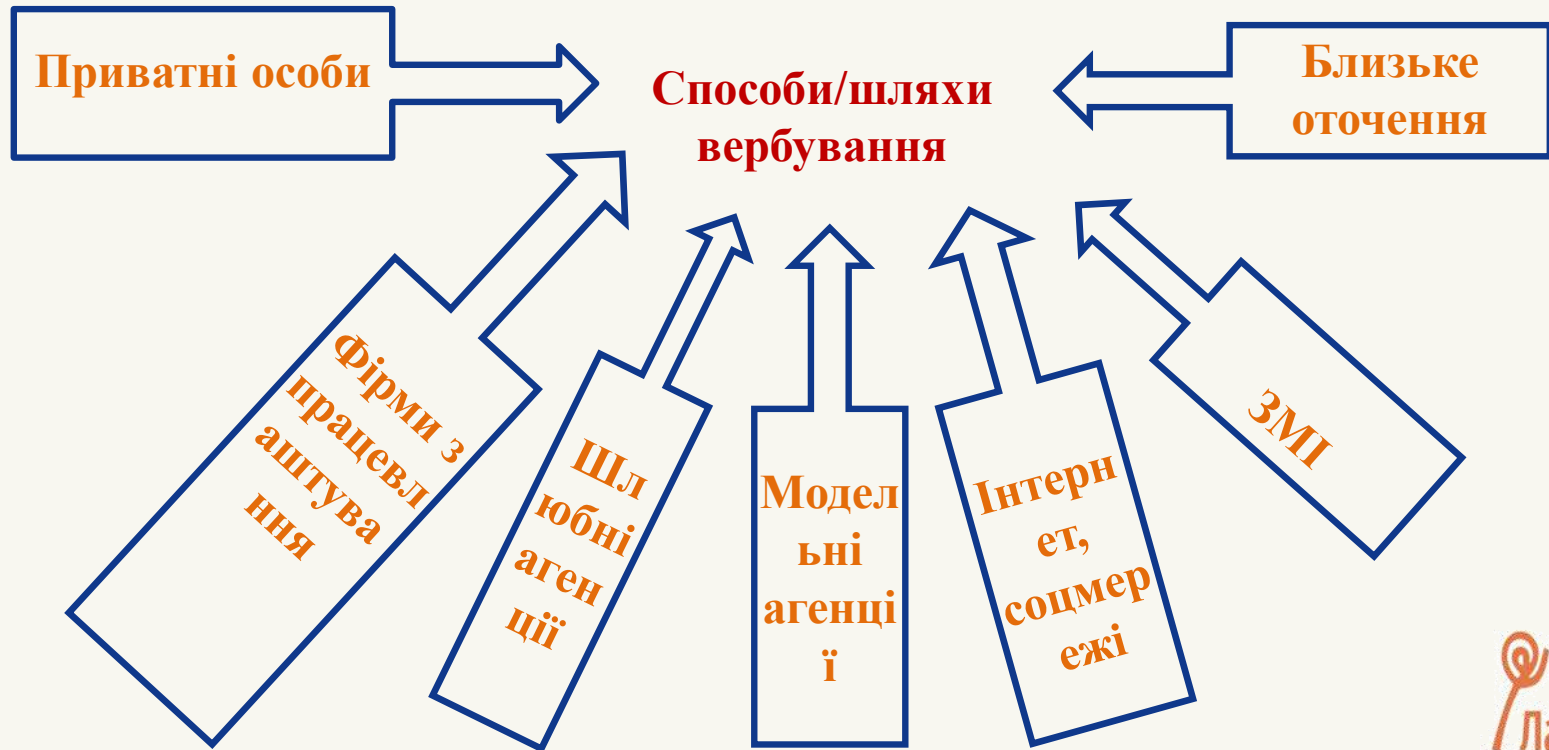
Для визнання злочину стосовно дітей достатньою вважається комбінація: **ДІЯ + МЕТА**

Згода жертви не береться до уваги при використанні будь-якого із засобів впливу

ВЕРБУВАННЯ

Вербування — досягнення домовленості шляхом безпосереднього наймання, тобто запрошування і набору добровольців ніби для участі у певній діяльності.

Тенденції 2021 року

Вербування в основному відбувається за місцем проживання через особистий контакт (83%), Інтернет (11%) та меншою мірою через місцеві газети, вуличні оголошення та агентства з працевлаштування

Тенденції з 2022 року (з початком війни)

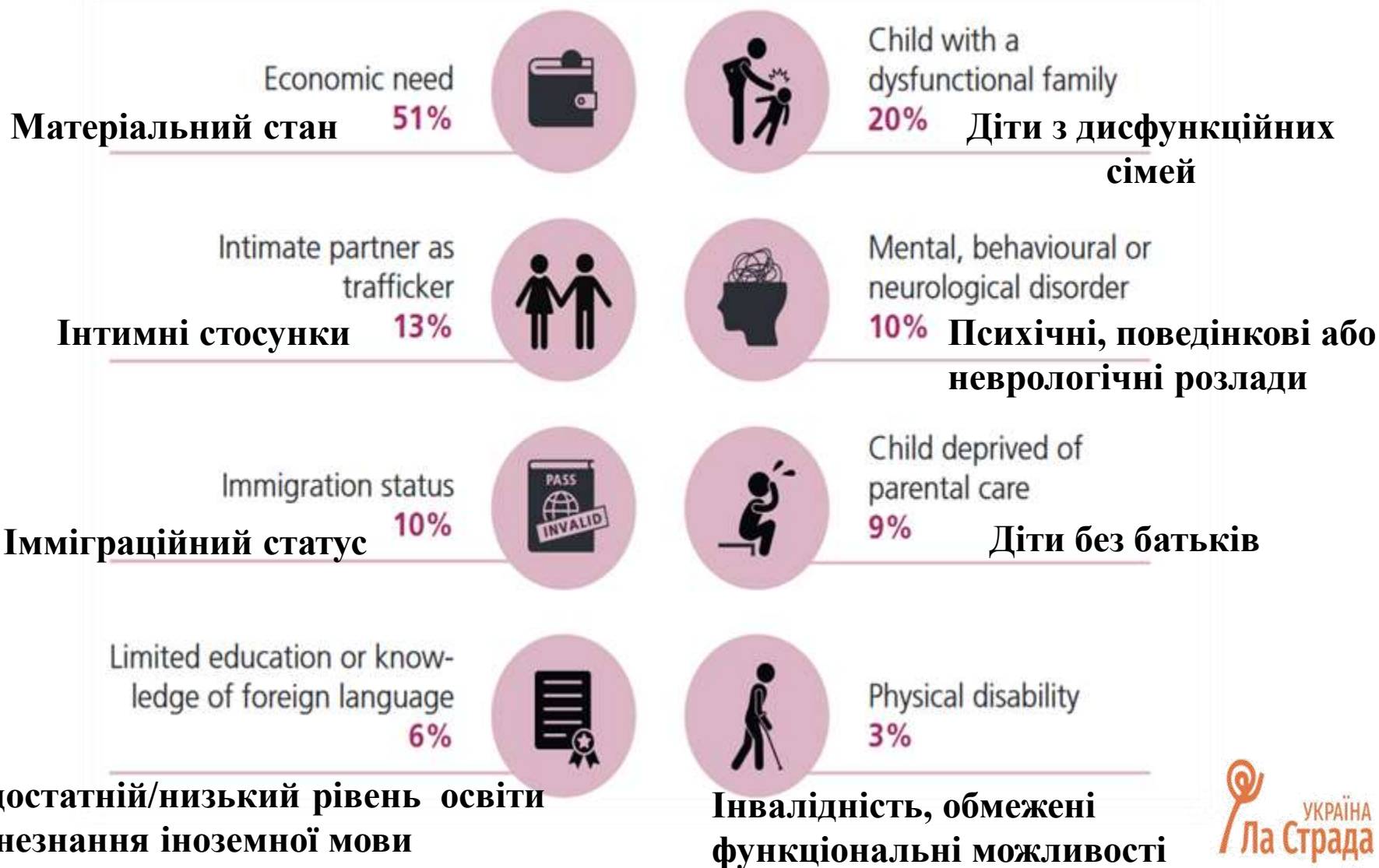
Вербування/ризики вербування під час переміщення через особистий контакт, Інтернет, вуличні оголошення та агентства з працевлаштування («сезонні робочі візи», житло, допомога в обмін на.... тощо).

Ризики для дітей-біженців з України, особливо для дітей без супроводу дорослих або розділених із батьками.

Ризики для дорослих біженців з України з особливою вразливістю та/або складними потребами

Війна в Україні та пов'язані з нею ризики експлуатації і торгівлі людьми: Висновки засідання круглого столу зі збору доказів. 27 квітня 2022. Організовано Університетським Коледжем Лондону UCL за підтримки офісу Незалежний Комісара з питань боротьби з рабством

Фактори вразливості, які використовують торгівці людьми (Глобальний звіт щодо проблеми торгівлі людьми, UNODC, 2020)

ПЕРЕМІЩЕННЯ

Відкрите або таємне, примусове або добровільне,
в межах країни або із перетином кордону

ПЕРЕХОВУВАННЯ

Різноманітні засоби: укривають в спеціальних приміщеннях, змінюють персональні дані, документи, зовнішність тощо

ПЕРЕДАЧА / ОДЕРЖАННЯ

Здійснення акту, в результаті якого постраждала особа переходить під контроль іншої людини

Основні форми експлуатації осіб, постраждалих від торгівлі людьми

(прим.1 до статті 149 Кримінального Кодексу України
«Торгівля людьми або інша незаконна угоди щодо людини»)

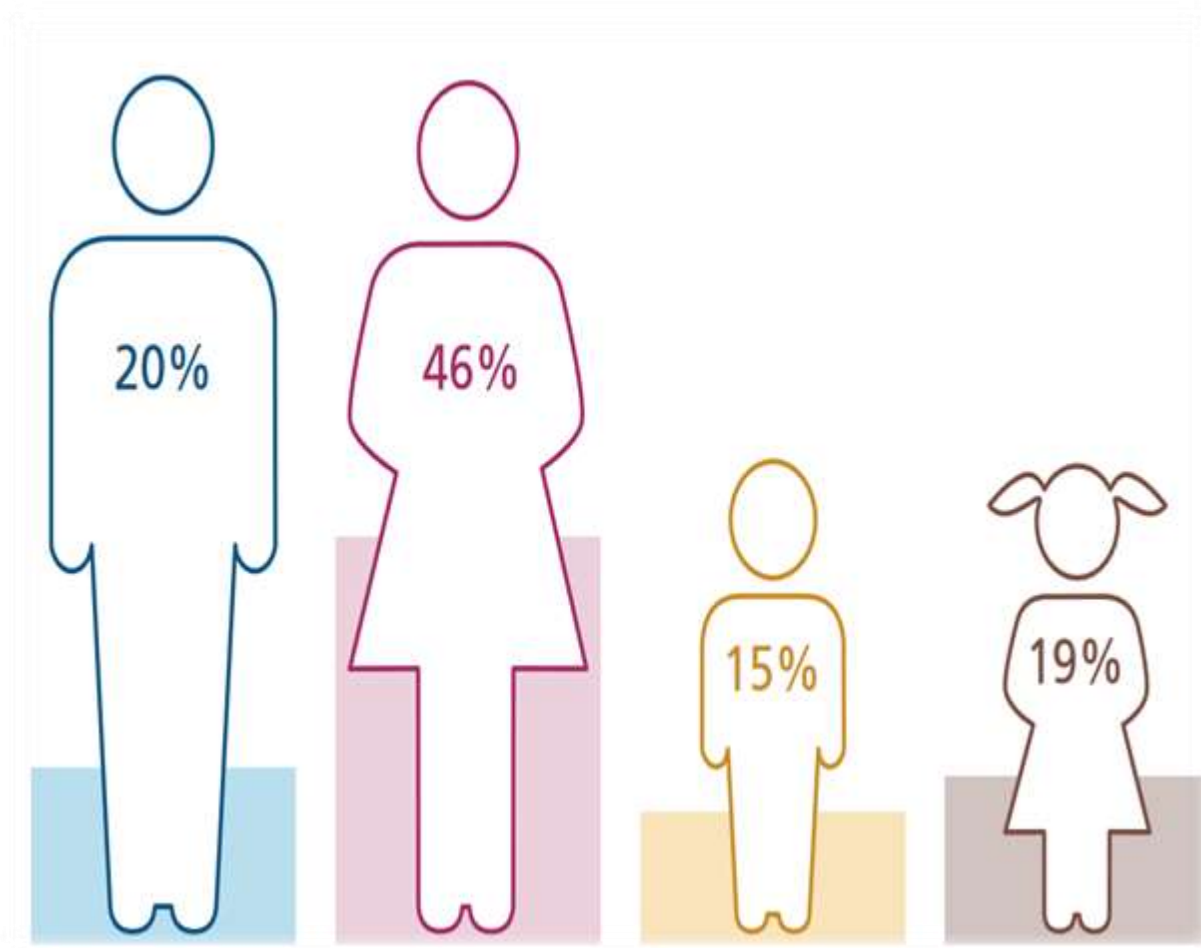
- Всі форми сексуальної експлуатації,
- Використання в порнобізнесі,
- Примусова праця,
- Примусове надання послуг,
- Рабство або звичаї, подібні до рабства,
- Підневільний стан,
- Залучення в боргову кабалу,
- Вилучення органів,
- Проведення дослідів над людиною без її згоди,
- Усиновлення (удочеріння) з метою наживи,
- Примусова вагітність,
- Втягнення у злочинну діяльність,
- Використання у збройних конфліктах
- Тощо

Групи ризику, зокрема в умовах війни

Мозковий штурм

(Глобальний звіт щодо проблеми торгівлі людьми, UNODC, 2020)

Діти як група ризику

- Діти-біженці, які тікають від війни в Україні за кордон
- Велика кількість дітей стали вимушеними переселенцями всередині країни
- Згідно з нещодавнім аналізом, який провели ЮНІСЕФ та Координаційна група агентств ООН із протидії торгівлі людьми (ІСАТ), 28% серед виявлених осіб, постраждалих від торгівлі людьми (світовий рівень) становлять діти
- Діти, які змушені були залишити свої домівки, через розділення родин особливо беззахисні перед небезпекою торгівлі людьми та експлуатації.
- Понад 500 дітей без супроводу виявлено під час перетину кордону з України до Румунії з 24 лютого по 17 березня 2022 р. Справжня кількість дітей, які покинули Україну без супроводу чи окремо від своїх опікунів, ймовірно, набагато вища. Діти без опікунів – це особливо вразлива група для трафікінгу та експлуатації.

ЮНІСЕФ <https://www.unicef.org/ukraine/press-releases/children-fleeing-war-ukraine-heightened-risk-trafficking-and-exploitation>

Торгівля дітьми ДІЯ + МЕТА

торгівля дітьми означає будь-який акт або угоду, за допомогою яких дитина передається будь-якою особою або будь-якою групою осіб іншій особі або групі осіб за винагороду або будь-яке інше відшкодування

Факультативний протокол
до Конвенції про права дитини щодо торгівлі дітьми, дитячої проституції і дитячої порнографії
Прийнятий резолюцією 54/263 Генеральної Асамблеї від 25 травня 2000 року

пропозиція, передача або отримання будь-якими засобами дитини з метою:

- сексуальної експлуатації дитини;
- передачі органів дитини за винагороду;
- використання дитини на примусових роботах;
- неправомірне відмінювання, як посередництво, до згоди на усиновлення дитини з порушенням застосовних міжнародно-правових актів, що стосуються усиновлення;
- пропозиції, отримання, передачу або надання дитини з метою дитячої проституції,
- виробництва, розподілу, розповсюдження, імпорту, експорту, пропозиції, продажу або зберігання у вищезгаданих цілях дитячої порнографії

Факультативний протокол
до Конвенції про права дитини щодо торгівлі дітьми,
дитячої проституції і дитячої порнографії, стаття 2.

Міфи та стереотипи про торгівлю людьми

Вправа «Правдиві та хибні твердження»

ТАК - правдиве

НІ - хибне

1. Потерпіла особа і особа, яка постраждала від торгівлі людьми - тотожні поняття.
2. Дитяча праця та трудове виховання майже однакові поняття.
3. Постраждали від торгівлі людьми це молоді жінки у віці від 18 до 25 років.
4. Постраждали від торгівлі людьми – це люди з низьким рівнем освіти.
5. Люди, які не обмежені у свободі пересування, не є постраждалими від торгівлі людьми.
6. Всі, хто їде за кордон, знають, що з ними буде.
7. Вони знали, що їх може очікувати, тож самі й винні.
8. Зі мною такого не станеться.
9. Торгівля людьми трапляється, коли людина перебуває на території іноземної держави.
10. Торгівля людьми і нелегальна міграція – тотожні поняття.

Робота з кейсами

Олена виїхала під час війни до Польщі зі своєю неповнолітньою донькою. При перетині кордону вона віддала свої документи волонтеру, який запропонував їй допомогу у пошуку житла і роботи. Він знайшов Олені житло і пообіцяв прийти через декілька днів, щоб познайомити її з роботодавцем. Олена віддала йому всі свої гроші, наче б то за оплату житла. Їжі у них майже не залишилося, вони їли те, що взяли з дому. Через декілька днів волонтер прийшов разом з роботодавцем Олегом. Він запропонував Олені зарплату у 400 доларів, їжу та одяг, а також пообіцяв, що робота буде нескладною, тому вона зможе брати доньку із собою. Потім Олег сказав жінці, що вона мусить відробляти витрачені на неї кошти, прибирати в людей, куди він буде її привозити. Олена була змушена працювати з донькою. Чоловік перевозив її з міста до міста. Коли вона відмовлялася працювати, над ними знущалися і били. Олену залякували тим, що можуть у неї відібрати доньку. Експлуататори це робили спеціально, щоб Олена мовчала і не змогла втекти. Жінка була змушена працювати без відпочинку, незважаючи на погоду або фізичний стан. Роботодавці нічого їй не платили. Одного разу при черговому переїзді їх зупинила поліція для перевірки документів. Олені вдалося закричати. Поліція забрала Олену з донькою до дільниці, а потім перенаправили жінку до польської неурядової організації, яка спеціалізується на протидії торгівлі людьми. Зараз Олена і донька у безпеці.

Робота з кейсами

Історія про Наталію, якій було 20 років, у неї не має батьків, вона – сирота, освіти також не має. Під час війни дівчина виїхала за кордон до Туреччини, працювати в готелі покоївкою. Там вона познайомилася з жінкою Тетяною. Нова знайома запропонувала їй підробіток. Вона розповіла, що вже майже рік у Туреччині працює і отримує непогані гроші. Наталія погодилася, адже грошей у неї майже не залишилося. Коли вони приїхали до роботодавців, то Тетяна повідомила, що ця робота стосується сфери послуг – працювати в ескорті й супроводжувати багатих клієнтів на різні заходи. Така пропозиція Наталію дещо засмутила, але відмовитися вона не наважилася, віддала свої документи, оскільки у неї було скрутне матеріальне становище.

Далі все розвивалося дуже швидко, дівчину відвезли на квартиру, замкнувши на ключ. Ввечері з'явився чоловік Андрій, і сказав, що ця квартира використовується для надання сексуальних послуг клієнтам. Наталія усвідомила, куди вона потрапила і що її будуть використовувати як повію. Наталія почала кричати, що вона з Тетяною домовлялася про зовсім іншу роботу і працювати повією не буде. Після цього Андрій побив Наталію і пригрозив, що вб'є. Минув місяць. Наталії грошей не платили, вона обслуговувала в день по 5-6 клієнтів. Наталія багато плакала, втратила сон, погано виглядала. Коли в квартирі з'явилися інші дівчата, Наталія сказала, щоб її відпустили і запевнила, що буде мовчати, оскільки вона не приносила великих грошей, бо клієнти почали відмовлятися від неї. Сутинер після довгих вагань викинув дівчину далеко за межами міста. Наталія дійшла до якогось населеного пункту. Там, перелякану дівчину відвели до поліції для отримання допомоги.

НОРМАТИВНО ПРАВОВІ АКТИ ЩОДО ПРОТИДІЇ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

Міжнародне законодавство

1. **Конвенція ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок, (ратифікована в 1981 р.)**
2. **Конвенція No 29 МОП Про примусову чи обов'язкову працю, (ратифікована в 1956 р.)**
3. **Конвенція МОП No 182 Про заборону та негайні заходи щодо ліквідації найгірших форм дитячої праці, (ратифікована в 2000 р.)**
4. **Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності від 15 листопада 2000 р., (ратифікована в 2004 р.), та два протоколи до неї: Протокол про попередження і припинення торгівлі людьми, особливо жінками і дітьми, та Протокол проти незаконного ввозу мігрантів по суші, морю і повітрю, що доповнює Конвенцію;**
5. **Конвенція Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального розбещення (CETS No 201), (ратифікована в 2007 р.)**
6. **Конвенція Ради Європи про заходи щодо протидії торгівлі людьми, (ратифікована в 2010 р.) Група експертів з протидії торгівлі людьми (ГРЕТА)**

Універсальні інструменти

*Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності
і три Протоколи до неї:*

- Протокол проти незаконного виготовлення та обігу вогнепальної зброї, її складових частин і компонентів, а також боєприпасів до неї
- Протокол проти незаконного ввозу мігрантів по суші, морю і повітря
- **Протокол про попередження і припинення торгівлі людьми, особливо жінками і дітьми, і покарання за неї**

Стандарти захисту та надання допомоги постраждалим від ТЛ згідно з Палермським протоколом

- Дотримання конфіденційності інформації про постраждалих
- Забезпечення фізичної, психологічної і соціальної реабілітації жертв торгівлі людьми, що включає надання:
 - належного даху;
 - консультативної допомоги та інформації, особливо щодо їх юридичних прав, мовою, зрозумілою жертвам торгівлі людьми;
 - медичної, психологічної і матеріальної допомоги;
 - можливостей в галузі працевлаштування, освіти і професійної підготовки.

Національне законодавство

Конвенція Ради Європи про протидію торгівлі людьми

Закон України «Про протидію торгівлі людьми»

Постанова Кабінету Міністрів України від 23 травня 2012 р.
№417 «Про затвердження Порядку встановлення статусу особи,
яка постраждала від торгівлі людьми»

Постанова Кабінету Міністрів України від 22 серпня 2012 р.
№783 «Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, які
здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми»

Розпорядження Кабінету Міністрів України від 2 червня 2023 р.
№ 496-р «Про затвердження Державної цільової соціальної
програми протидії торгівлі людьми на період до 2025 року»

КРИМІНАЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ СТАТТЯ 149 ТОРГІВЛЯ ЛЮДЬМИ АБО ІНША НЕЗАКОННА УГОДА ЩОДО ЛЮДИНИ

1. Торгівля людьми або здійснення іншої незаконної угоди, об'єктом якої є людина, а так само вербування, переміщення, переховування, передача або одержання людини, вчинені з метою експлуатації, з використанням обману, шантажу чи уразливого стану особи, – караються позбавленням волі на строк від трьох до восьми років.

щодо неповнолітнього, караються позбавленням волі на строк від п'яти до дванадцяти років з конфіскацією майна або без такої.

ІНШІ АСПЕКТИ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ:

стаття 143 «Порушення встановленого законом порядку трансплантації анатомічних матеріалів людини»

стаття 144 «Насильницьке донорство»

стаття 146 «Незаконне позбавлення волі або викрадення людини»

стаття 146.1 Насильницьке зникнення

стаття 150 «Експлуатація дітей»

стаття 150.1 «Використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом»

стаття 301 «Ввезення, виготовлення, збут і розповсюдження порнографічних предметів»

стаття 301.2 Проведення видовищного заходу сексуального характеру за участю неповнолітньої особи

стаття 302 Створення або утримання місць розпусти і звідництво

стаття 303 «Сутенерство або втягнення особи в заняття проституцією»

стаття 304 «Втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність»

стаття 332 «Незаконне переправлення осіб через державний кордон України»

Причини та шляхи потрапляння в ситуацію торгівлі людьми.

Особливості та труднощі ідентифікації (самоідентифікації) постраждалих від торгівлі людьми

Перегляд відеоматеріалів

<https://www.youtube.com/watch?v=Ci4LraiZcDw>

<https://www.youtube.com/watch?v=lR1Q6eDe8qA>

Шляхи втягнення в ситуацію торгівлі людьми

- Біженці, ВПО (під час пошуку житла, транспорту, роботи)
- Працевлаштування
- Навчання
- Туристичні поїздки
- Укладання шлюбу
- «Lover boy»
- Знайомство через Інтернет
- Запрошення випадкових знайомих
- Всиновлення/удочеріння

Ідентифікація

Ідентифікація: (лат. *identifico* — ототожнювати) — ототожнення, прирівнювання, уподібнення, розпізнавання

Ідентифікація — це процес розпізнавання або особи відповідно до певних ознак

В чому важливість ідентифікації осіб, постраждалих від торгівлі людьми?

- Виявлення постраждалих осіб
- Припинення ситуації насильства та експлуатації
- Забезпечення доступу постраждалих до отримання допомоги
- Забезпечення доступу до правосуддя
- Притягнення злочинців до відповідальності

Процес ідентифікації має декілька етапів та може задіяти одразу кілька джерел інформації (підтверджень або заперечень)

Пре-ідентифікацію можуть здійснювати:

- Родичі та близькі особи
- Національні та міжнародні громадські організації
- Представники суб'єктів взаємодії, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми (у т.ч. Національна поліція)
- Випадкові особи
- Власне постраждала особа

Труднощі ідентифікації

За оцінками міжнародних експертів близько 65-70 % постраждалих від торгівлі людьми залишаються неідентифікованими. Серед основних причин:

- Страх перед покаранням за порушені закони країни, в якій перебуває(ла) особа
- Страх помсти злочинців
- Страх бути “впізнаним(ою)”
- Неусвідомлення свого становища
- Недовіра до державних структур
- Відсутність (низька) професійна готовність держструктур ідентифікувати

Фактори, що перешкоджають самоідентифікації постраждалих від торгівлі людьми

- ✓ Злочин торгівлі людьми є досить складним. Він складається з низки елементів, і на практиці потерпілий може асоціювати те, що з ним сталося, лише з одним з елементів, наприклад, з обманом. Лише компетентний фахівець може дати відповідну оцінку тому, що відбулося.
- ✓ Нерідко постраждалі не знають своїх прав або не усвідомлюють, що їхні права порушені.
- ✓ У постраждалих може розвинутися комплекс провини, через це вони вважатимуть себе не гідними допомоги.
- ✓ Постраждалі втрачають віру в людей, вони не бажають обговорювати те, що з ними відбулося, щоб уникнути неприємних спогадів. Вони також бояться, що повідомлене ними стане відоме усім.
- ✓ Юний вік постраждалих від торгівлі людьми, відсутність життєвого досвіду або інтелектуальні порушення не дозволяють усвідомити те, що з ними відбулося.

**НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕХАНІЗМ ВЗАЄМОДІЇ
СУБ'ЄКТІВ, ЯКІ ЗДІЙСНЮЮТЬ ЗАХОДИ У
СФЕРІ ПРОТИДІЇ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ.**

**ПОРЯДОК ВСТАНОВЛЕННЯ СТАТУСУ
ОСОБИ, ЯКА ПОСТРАЖДАЛА ВІД ТЛ.**

<https://www.youtube.com/watch?v=oxojobkhkrm&t=7s>

Національний механізм, порядок взаємодії та повноваження суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми.

Закон України «Про протидію торгівлі людьми»

Стаття 5. Суб'єкти, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми

1. Суб'єктами, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми, є:

- 1) Президент України;
- 2) Кабінет Міністрів України;
- 3) центральні органи виконавчої влади;
- 4) місцеві органи виконавчої влади;
- 5) закордонні дипломатичні установи України;
- 6) заклади допомоги особам, які постраждали від торгівлі людьми.

{Частина перша статті 5 в редакції Закону № 5459-VI від 16.10.2012}

2. У здійсненні заходів, спрямованих на попередження протидії торгівлі людьми, беруть участь органи місцевого самоврядування, а також, за згодою, підприємства, установи, організації незалежно від форми власності, громадські організації та окремі громадяни

Національний механізм, порядок взаємодії та повноваження суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми.

Закон України «Про протидію торгівлі людьми»

Розділ II

ЗАГАЛЬНІ ПОВНОВАЖЕННЯ СУБ'ЄКТІВ, ЯКІ ЗДІЙСНЮЮТЬ ЗАХОДИ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

Національний механізм, порядок взаємодії та повноваження суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми.

Постанова Кабінету Міністрів України від 22 серпня 2012 р. №783 «Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми»

Цей Порядок визначає механізм взаємодії суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми (далі - суб'єкти), процедуру здійснення ними заходів щодо надання допомоги та захисту осіб, які постраждали від торгівлі людьми (далі - постраждалі особи).

Куди звернутися за допомогою?

В разі виявлення ситуації торгівлі людьми та/або запобіганні такої, можна отримати, інформаційну, юридичну або психологічну консультацію, за наступними контактами:

- ✓ Національна гаряча лінія з попередження домашнього насильства, торгівлі людьми та гендерної дискримінації за тел. **0 800 500 335** або **116 123** з мобільних або стаціонарних (цілодобово, безкоштовно, конфіденційно); каналами електронного зв'язку: електронна пошта hotline@la-strada.org.ua; Telegram [NHL116123](https://www.telegram.me/NHL116123); Messenger [lastradaukraine](https://www.messenger.com/profile/lastradaukraine); Skype [lastrada-ukraine](https://www.skype.com/name/lastrada-ukraine); Фейсбук <https://www.facebook.com/lastradaukraine>;
- ✓ Національна гаряча лінія з питань протидії людям та консультування мігрантів за номером **0 800 505 501** або **527** з мобільного. Дзвінки анонімні та безкоштовні з мобільного телефону в Україні.
- ✓ Урядовий контактний центр питань протидії торгівлі людьми, домашньому насильству, насильству за ознакою статі та насильству стосовно дітей – **1547**.

Куди звернутися за допомогою дітям та підліткам?

Відчуваєш, що є небезпека та загроза твоєму життю чи здоров'ю або тебе примушують до будь чого проти твоєї волі? Знаходячись за кордоном та в Україні:

– **одразу телефонуй до поліції:** номер телефону, якщо ти перебуваєш в Україні – **102**, якщо перебуваєш за кордоном номер – **112** (для країн Європейського Союзу та інших європейських країн (Австрії, Бельгії, Болгарії, Греції, Данії, Естонії, Ірландії, Іспанії, Італії, Кіпру, Латвії, Литви, Люксембургу, Мальти, Нідерландів, Німеччини, Польщі, Португалії, Румунії, Словаччини, Словенії, Угорщини, Фінляндії, Франції, Хорватії, Чехії, Швеції);

– для отримання психологічної, інформаційної чи юридичної консультації, можна звернутися на **Національну гарячу лінію для дітей та молоді**, яка працює в Україні, через соціальні мережі (конфіденційно, цілодобово): Інстаграм - **childhotline_ua**; телеграм - **CHL116111**; фейсбук - **@childhotline.ukraine**. На гарячу лінію для дітей та молоді, за номером **116 111** (безкоштовно зі стаціонарного та мобільного, анонімно, консультації українською мовою). Лінія працює також в таких країнах: Естонія, Данія, Кіпр, Азербайджан, Іспанія, Словаччина, Словенія, Сербія, Румунія, Португалія, Польща, Молдова, Мальта, Литва, Латвія, Угорщина, Фінляндія, Чехія, Болгарія, Хорватія, Албанія.

ПРАВИЛА БЕЗПЕЧНОЇ ПОВЕДІНКИ

Перегляд відео

<https://drive.google.com/file/d/1jHJCrrjRR8hXnfYxIeMxO8a5TS-Kr8HZ/view?usp=drivesdk>

- ✓ Нікому не віддавайте свій паспорт
- ✓ Зробіть копії всіх наявних документів (паспорта, візи, трудової угоди, запрошення на роботу, угоди з посередником тощо) до того, як вирушити за кордон. Слід тримати їх у безпечному місці, а також залишити ці копії вдома.
- ✓ Якщо Ви їдете на роботу – перевірте чи дає Ваша віза право на роботу. Контракт має бути складений зрозумілою Вам мовою і з чітко прописаними умовами роботи

- ✓Перевірте чи має фірма-посередник ліцензію на посередництво у працевлаштуванні за кордоном (до яких країн, які види роботи). Це можна зробити на сайті Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. www.me.gov.ua
- Вкладка "Діяльність"
- "Трудова міграція"
- "Посередництво у працевлаштуванні за кордоном"
- "Інформація для ліцензіатів та суб'єктів господарської діяльності"
<https://bit.ly/3AvqoaW>
- "Перелік прийнятих Мінекономіки рішень у сфері ліцензування господарської діяльності з посередництва у працевлаштуванні за кордоном та повідомлень про зміни ліцензіатів"

- ✓ Занотуйте або запам'ятайте телефони та адреси офіційних закордонних представництв України в країні призначення, контактні дані яких можна знайти на сайті Міністерства закордонних справ України
- ✓ Заздалегідь дізнайтеся телефони поліції, служби порятунку, а також служби/організації допомоги постраждалим від торгівлі людьми в країні призначення.
- ✓ Підтримуйте зв'язок із родиною та близьким оточенням. Заздалегідь домовтеся з ними про кодову фразу, яка сигналізуватиме про потрапляння до небезпечної ситуації.

✓ Шлюб: дійтесть більше інформації щодо національного законодавства, права на роботу, прав у випадку розлучення, дозвіл на проживання, громадянства дитини, встановлення місця проживання дитини, можливості укласти шлюбний контракт, інформацію щодо культурних та релігійних особливостей країни/майбутнього подружжя

Корисні ресурси та матеріали з теми “Протидія торгівлі людьми в Україні в період війни»

Інформаційні матеріали:

- <https://la-strada.org.ua/download/infografika-diznajtesya-pro-ryzyky-torgivli-lyudmy-ta-ekspluatatsiyi>
- <https://la-strada.org.ua/download/zagalni-pravyla-bezpeky-dlya-ditej-ta-pidlitkiv>
- <https://la-strada.org.ua/download/yakshho-vy-yidete-za-kordon-na-navchannya>
- <https://la-strada.org.ua/download/zagalni-pravyla-osobystoyi-bezpeky-za-kordonom-abo-na-terytoriyi-ukrayiny>
- <https://la-strada.org.ua/download/yakshho-vy-planuyete-stosunky-abo-shlyub-z-inozemtsem>

Відеоролики:

- <https://www.youtube.com/watch?v=OXOjObKHkrM>
- <https://www.youtube.com/watch?v=gx4uj430LmE>
- <https://www.youtube.com/watch?v=Ci4LraiZcDw&t=5s>

Онлайн-курс «Протидія торгівлі людьми в Україні.
Вплив війни» (ГО «Ла Страда-Україна» на
платформі Prometheus

[https://prometheus.org.ua/course/course-
v1:LA_STRADA+CHT101+2023_T1](https://prometheus.org.ua/course/course-v1:LA_STRADA+CHT101+2023_T1)

Фільми з тегом «Торгівля людьми»

1. «Стукачка» («Whistleblower»), Канада/США/Німеччина, 2010
2. «Викрадені та продані» («Trafficked»), США, 2017
3. «Торгівля жінками» («Trading women»), США, 2003
4. «Питання+Відповідь» («Call + Response»), США, 2008
5. Мінісеріал «Живий товар» («Human Trafficking»), Канада/США, 2005
6. «Продається» («Sold»), США, 2014
7. «Ліля назавжди» («Lilja 4-ever»), 2002, Швеція/Данія
8. «Работоргівля» («Trade»), 2007, США/Німеччина
9. «Квітка пустелі» («Desert Flower»), 2009, Англія
10. «Еден» («Eden»), 2012, США
11. Серіал «Детка», 2020, Іспанія
12. «Не моє життя» (Not My Life Film), 2011, США
13. «Звук свободи» («Sound of Freedom»), 2023, США

<https://www.youtube.com/watch?v=OddwfldzPok>

ПОДІЛИСЬ СВОЇМИ ВРАЖЕННЯМИ ВІД СЬОГОДНІШНЬОГО ЗАНЯТТЯ

Дякую, що були зі мною :)